

Natalija Šimunovič

Idra

Idrija, 2022

Cirila

Že poldrugo uro sedim za volanom. Cesta je vijugasta, navigacija pa muhasta in nisem več prepričan, da me bo pripeljala do cilja. Zakaj je recimo Idrija na ekranu videti kot modra vijuga? Samo za trenutek sem odmaknil oči s ceste – da bi povečal črke na zemljevidu, pa me je zaneslo na cestno bankino. Ta, ki je za menoj vozil brez prave varnostne razdalje, je takoj planil po hupi. »*Zaboga, ljudje, zakaj vozite, če niste za na cesto?*« sem se zadr. Dal sem si duška, v avtomobilu me nihče ni slišal. Še najmanj voznik za menoj, ki mi je že eno uro pil kri na ozki cesti. Zbral sem se in obrnil volan v nov ovinek, zraven pa sem se panično spraševal, ali sem sploh na pravi poti. Predvsem pa, kako sem pristal na njej in zakaj za volanom ne sedi Gea? Odgovori so deževali, da se je kar meglilo in bi pravzaprav lahko vključil brisalce ... Bolj ko sem razmišljal, bolj jasno mi je postajalo, da se mi v resnici dogaja, kar je moja mama že dolgo napovedovala: pustila me je punca, uničil sem si kariero in zdaj sem begal naokoli kot preganjana zver. Vklopil sem brisalce, a nič ni pomagalo – šipe so se rosile od znotraj, prav tako kot jaz. Norec zadaj pa je hupal.

V takšnih trenutkih sem res pogrešal očeta. Manjkal mi je tisti del zgodbe, ki bi ga soavtor dopisal v scenarij mojega življenja, čeprav samo z odsevom, z migljajem, ki bi ga razbral iz njegovih oči. Menda so bile takšne kot moje: sivozelene, obrobljene z gostimi trepalnicami. Z visoko dioptrijo, da ne pozabim. Do svojega petega leta seveda nisem vedel, da sem napol slep. Veliko sem tipal in poslušal, da bi lažje razbral, kaj svet hoče od mene in kmalu so me fantiči izgnali iz peskovnika, punčke pa zatožile mamicam, da jih ne pustim pri miru in da venomer grabim za njimi. Dobro, da je mama takrat še premogla nekaj zdrave pameti in me je peljala k okulistu, ki se je prijel za glavo: minus 5 in minus 6,25 dioptrije je bilo pojasnilo, ki ga je mama sprejela z užaljenim začudenjem. Okulist je zmajal z glavo in mi v roke porinil slikanico, ki sem jo seveda takoj primaknil čisto k nosu. Te navade se nisem otresel niti potem, ko sem postal očalar. Kasneje mi je celo prav prišla – nekatere punce padajo na neposrednost in so se na moje raziskovanje z rokami in nosom odzvale zelo hvaležno. Kakorkoli, moje oči so še danes – kljub operaciji, imele nekaj posebnih fint. V avtu so me recimo motile begajoče slike prevoženih pokrajin, motile so me sence, slepile so me luči in tudi bele črte na cesti. Za volan sem sedel samo, če je bilo res nujno, sicer sem Gei prepuščal šofiranje in tudi navigacijo.

Tako sem se prav zdaj, v avtu, ki je še dišal po maminem parfumu, počutil zelo izgubljenega. Še posebej, ker sem poleg šofiranja vključil tudi navigacijo. Sem namreč zaprisežen pešak in skromne izkušnje z navigacijo sem pridobil trdno stoječ na dveh nogah, ne pa na pedalu

za plin ali zavoro.

Ozrem se v naročje, kjer ženski glas iz mojega telefona priporoča, naj se držim smeri jugozahod. Barva glasu je takšna, kot bi bilo vse normalno in gospa Navigacija ne bi že petič spremenila svojega mnenja, me trikrat poslala nazaj in v nasprotno smer! Na sumu jo imam, da me vozi v krogu. Začela sva čisto drugače: ona zgoraj, na stojalu, kot se šika, jaz spodaj ves poslušen. A kaj, ko je pri vsakem mojem zaviranju odletela na tla, končno polomila plastičen zatič in nazadnje sem jo objel s svojimi koleni ter ji obljubil, da se bova na koncu zagotovo ujela. A konca kar ni hotelo biti. Sanjalo se mi ni, da je ta Idrija tako daleč in po mojem tudi ona ni imela pojma. Odločil sem se, da je ne bom več poslušal in bom raje preveril zemljevid na ekranu. Saj sem vendar vizualni tip, odkar so me operirali in z lečami vidim skoraj dobro. Napel sem oči, da bi izostril sliko modre črtice na ekranu: nad njo je bil majcen napis Idrija ... To že ni bilo v redu. Malce sem zavrl in s tem povzročil novo nasilno hupanje. Z levim smernikom sem skušal mečkaču nakazati, naj me končno prehiti, ampak po pomoti sem spet vklopil brisalce in sprožil vodni curek za čiščenje stekel, ki je v dolgem loku poškopil tudi njegovo steklo. Si lahko mislite, kakšno mizerno varnostno razdaljo je imel, če sem lahko v vzvratnem ogledalu razbral, kako mu je izstopila žila na vratu?

Občutek tesnobe in izgubljenosti v meni je naraščal, saj sem bil z vsakim ovinkom bolj prepričan, da se oddaljujem od cilja. Odločil sem se, da obnovim stike z gospo, ki je zdaj čisto tiho ždela med mojimi koleni.

Narahlo sem se je dotaknil, da se je ekran osvetlil: smer je bila prava in jaz sem ji pridno sledil, a vseeno nekaj ni štilalo ... Pogledal sem bolj natančno: ali prav vidim, da je Idrija na ekranu pravzaprav reka? Jaz vendar iščem mesto Idrija, sem se razjezil na navigacijo, ko ... je strahotno počilo in me je ovira pod kolesi sunkovito ustavila. Avto je crknil, mene je izstrelilo naprej, telefon je padel na tla. Zdaj pa imam – nekaj sem povozil! Zašibila so se mi kolena in ker sranje vedno leti na kup, se je ob meni znašel še šofer – zasledovalec, ki mu bo najverjetneje počila anevrizma. Upočasnil je svoje vozilo in zlohotno iskal moje obličje. Podoben je bil zmaju, ki bruha ogenj, njegove ustnice pa so izoblikovale veliko besedo i d i o t. Delal sem se, da ga ni in počasi sem odpeljal naprej. Niti ljubljanske registracije ne bom preveril, sem si rekel. Za trenutek sem zaprl pekoče oči.

S tresočimi rokami sem pobral telefon in se odpravil pogledat, kaj za vraga sem povozil. Upal sem, da ne kaj živega. Srhljivo tiho je bilo. Pogledal sem na tla, kjer ni bilo drugega, kot prevrnjen znak: *Mejni prehod Italija*. Dobro. Če je samo to, sem pomirjen. Pravzaprav sem bil vznemirjen. Prvič v življenju me je čisto zares prevzelo antifašistično razpoloženje in prepustil sem se mu z vsem bitjem. Obrcal sem znak, ki nikakor ne bi smel ležati tam. Pobožal sem avto, ki se je žrtvoval za to bitko in obstal v strelskem jarku popraskan, z napol snetim blatnikom. Vprašanje, kako bom mami prikrikl ali razložil karambol, me začuda ni spravilo iz tira. Svež zrak mi je zbistril misli in jasno mi je bilo, da moram ugotoviti, kje se pravzaprav nahajam. Ker ni bilo signala, sem se povzpел po strmeh

in zaraščenem bregu, da so se mi napolnila pljuča in tudi vse signalne črtice na telefonu. V miru sem preveril potovalne nastavitve: sledil sem modro izrisani *rečici* Idrija na robu Slovenije, zgrešil pa *mesto* Idrija. Sram te bodi, telefon! Še dobro, da nisem klical novega sodelavca, ker bi se osramotil, še preden bi odprl vrata svoje nove službe. Pričakujejo vendar doktorja fizike in ne bebca z orientacijo barjanskega polža. Na hitro sem obnovil smer: nazaj do Livka, Tolmina, Mosta na Soči in potem čez Dolenjo Trebušo v Idrijo. Ah, te kraje vendar poznam in poti so boljše označene. Napisal sem še sporočilo novemu sodelavcu: *Malo zamude imam, pridem kmalu*. Pohitel sem proti avtu, z rohnečo vzvratno prestavo sem ga spravil nazaj na cesto in se odpeljal prihodnosti naproti. Iztaknjeni odbijač je veselo potrkal ob pločevino in pridružil sem se mu s požvižgavanjem refrena, ki se je našel bogvekje. Prepoznaval sem obrise gora okoli sebe in vame se je počasi vračal mir. Čudil sem se, kako sem sploh lahko zataval.

Za gorami je zahajalo sonce in jesen je s toplimi barvami oblivala divji relief, da se je pordečil kot nezaceljena zemeljska rana. Spomnil sem se staroverske pripovedke, ki govori o časih po vesoljnem potopu, ko je bilo v teh krajih še vse prazno. Menda je Stvarnik z juga poslal v dolino velikansko ribo, ki je prinesla Idro, z vzhoda pa velikega orla, ki je prinesel Kambra. Če sta hotela preživeti in si zagotoviti hrano, sta morala od teme do teme krčiti gozdove, ki so zaraščali dolino. Kmalu sta se srečala in postavila skromno kažeto, v kateri je odraslo polno njunih otrok.

Kje sem že to prebral? Ah, kje vendar – v brošuri korporacije, ki mi je ponudila delovno mesto razvojnega fizika. Podjetje Idra. Če bi že pred tremi urami v navigacijo vtipkal zgolj besedico Idra, bi me pripeljala naravnost pred vratarnico najbolje stoječega srednjeevropskega podjetja. Je že prav, Stvarnik je hotel drugače.

Opogumljen in presvetljen z novim spoznanjem sem začel končno uživati v razgledu. Jasno sem začutil, da sem tudi sam del narave in ne podaljšek navigacije pametnega telefona. Nujno se moram nekje ustaviti in pošteno najesti, ne morem vendar s krulečim želodcem pred oči novemu delodajalcu. Kruljenje v želodcu in ribič v meni – verjetno najbolj možat del moje osebnosti – sta jasno in nezmotljivo navigirala k Martini, kjer vedno dobim odlično postrv na žaru. Prijazna natakara je dvignila obrvi, ko me je prepoznala.

»Paglej, gdu je paršu!«

Nerodno sem ji pomahal – nisem pričakoval, da se me bo spomnila. Pokazala mi je mizo in me pogledala z nasmeškom, ki sem ga komaj čakal: razmik med enkama dobro izpade na vsakem tisočem primerku. No, pri njej je bil vrhunski. Z jezikom bi se lahko neskončno sprehajal po luknjici in ji prebrskal tisti konček mehkega neba, ki se je nesramno nastavljal skozi špranjo.

»Bova postrv na žaru?« Bova – sem prikimal in čakal, da je spet odprla usta. Da bi čim večkrat to naredila, sem ostajal nem, a tega je bila že vajena.

Ona reče: *»Krompirčk?«* Jaz pokimam.

Ona vpraša: *»Kuhan?«* Jaz odkimam.

»Potem pa pečen, kajne? In solata – sezonska?« Spet sem pokimal, ona pa je površno zapodila cunjo čez mojo mizo in odhitela naprej. Pozabila je, da bova tudi pivo. Zavohal sem razkužilo, njene roke, noge, vmes pa

sladko jedro natararice, ki sem jo od nekdaj rad videl, a nikoli ogovoril drugače kot »plačam«. Pa saj niti nisem vedel, kako ji je ime. Razmišljal sem če je slučajno Branka ali Laura in ko sem dvignil roko, se je suhcena in minimalistično tetovirana Primorka približala hitro kot komet. Z nosom sem se primaknil proti njenim prsim, kjer je visela tablica z mikronapisom Cirila. Ljubi bog, kako naj zdaj rečem: »*Cirila, pivo?*« »*Pivo, Cirila?*« Oboje je čudno zvenelo. Zmedeno sem zamomljal: »*Plačam.*«

Hudomušno me je pogledala in prasnila v smeh.

»Ma od nekdaj si se mi zdel dobra stranka, danes si pa samega sebe premagal.«

Res je bilo. Ničesar še nisem dobil, še najmanj piva, pa bi že plačal. Butelj, sem se zmerjal potihem ... Pomagala mi je iz zadrege:

»Oprosti, ma je gužva ... Danes se boš malo načakal ... ma tega ne zaračunavamo,« je rekla in razgalila razmik med enicama od blizu, da me je kar streslo od ugodja. Malce nerodno mi je bilo, a sem se vseeno zbral:

»Še eno pivo bi prosil, Cirila ...« Omizja so kot na znak pogledala proti meni, res ne vem zakaj. Kot bi bil prvi dedec, ki je kdaj Cirili naročil pivo. Cirillli. Grlo se mi je osušilo v tisti dolini reke Idrijce, da je groza. Še enega sem zvrnil, preden je Cirila prinesla postrv s prilogami. *»Cirila, še enega prosim.«* Zdaj sem že suvereno vstavljaj njeno ime v glasne povedi in si ogledoval tisto špranjo med enicami, ko je rekla: *»Evo, pivce zate ...«* Nabodel sem krompirčk in kaj kmalu se mi je zazdelo, da imam dovolj. Zadovoljen, sit in pripravljen sem bil na mesto Idrija. Postrv, ki sem ji zrl v zakrknjene oči, se mi je v

trenutku zazdela bajeslovna boginja krajev in danes ji res nisem mogel hladnokrvno odbiti glave in je filirati. Boginje vendar ne morem razmesariti in je spustiti po svoji človeški kanalizaciji, sem pretehtaval in žvečil motovilec. Prav dober je bil. To sem potrdil tudi Cirili, ko me je zaskrbljeno spraševala, ali je bilo dobro. »*Kaj dobro, odlično je bilo! Cirilla.*« Jezik se mi je razvezal: »*Še posebej boginja, mislim, postrv...*« in pokazal na krožnik, kjer je ležala nedotaknjena riba. Mislila si je svoje, skomignila z rameni, potegnila mojo kartico čez svojo mašincino in se odpravila v kuhinjo. Še prej se je posmejala, da sem lahko še zadnjič padel v njeno špranjico.

»*Pridem še, Cirila,*« sem bil skoraj že predrzen.

»*Le dej,*« je rekla in izginila.

Zdaj bova praktično soseda, sem si mrmral, ko sem odklepal avto in mi je moj pametni telefon izračunal samo še pol ure do Idrije – tiste prave, z Idro, ki me je čaka z novo službo. Zahvalil sem se mu za nov izračun in ga izklopil. Zdelo se mi je, da bi doktor fizike zdaj lahko prišel do cilja, gledajoč zgolj obcestne table.